

OLIMPIADA REPUBLICANĂ LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

1 mai 2026

Clasa a IX-a

Timp de lucru: 180 minute

Mult succes!

60 de puncte

Citește textul și realizează următoarele sarcini:

Știa cum miroase Grădina Raiului – ca dealurile din Mana

Mana era un mic cătun izolat, în inima codrilor Orheiului, situat la 14 km de Orhei, pe valea râului Vatici. Întemeietorii aleseră pentru așezare o poiană umbrită de vederea pădurii (Poiana Mana), pe o deschidere cu relief moale, liniștit, cu văi și coloane înconjurată de codri binecuvântați. De jur împrejur, se înălțau ca niște sulite înfipite în cer stejari și fagi, goruni și carpeni, sorbi și frasini, jugaștri și alți arbori pictați sălbatic de mâna naturii, arbuști ce împrăștia o umbră ondulată, păstrând misterul pădurilor primitive. În părțile vizibile și nevăzute, peisajul satului Mana reflecta conștiința celor care îl locuiau. Mănenii erau, asemenea multor basarabeni, pașnici și ospitalieri, dar deopotrivă de neîncrezători în fața celor veniți din afară. Cu secole în urmă, **locurile**¹ acestea adăposteau fortificații traco-getice, iar arheologii au descoperit ruine de cetăți, valuri de apărare și avanposturi ridicate strategic pe ambele maluri ale râului Vatici. Săpăturile arheologice au dovedit că strămoșii geto-daci ai haiducilor de mai târziu, la fel ca vechii germanici descriși de Tacitus, intrau în moarte ca într-o luptă, cu întreg echipamentul din fier: spadă, teacă, lance, scut, piteni, vergi de curea și podoabe: toate alături. Cum să te temi de moarte dacă ești pregătit de apărare chiar și dincolo? Această tradiție războinică le va asigura, poate, supraviețuirea și mai ales demnitatea peste generații. Istoria ține să amintească faptul că din acești codri s-au ridicat cete de voinici și feciori în slujba domnitorilor Țării Moldovei.

* * *

Ca orice sat cu istorie, și Mana își avea legendele ei. Una dintre ele povestea că, mai jos de „Iazul lui Dumnezeu”, ar fi existat cândva o mănăstire de maici, condusă de o stareță numită Manahia, de la care s-ar trage denumirea satului. Mai târziu, mănăstirea a fost mutată la Hirova, dar clopotnița ar fi rămas îngropată în pământul Manei, de neclintit, ca o pecete a locului, căci nimeni nu a putut să o urnească din adânc.

Așadar, aceasta era Mana! Am putea spune, în limbajul arheologilor, că satul are straturi – Mana I, Mana II și III, Mana IV și V – corespunzătoare epocilor și mentalităților care s-au succedat aici. În momentul în care au apărut învățătorii, oamenii **locului**² purtau în sânge, deopotrivă, orgoliul țaranului ospitalier și asprimea ancestrală a răzvrătitului. Mai târziu, în romanul despre copilăria sa, *Din Calidor*, Paul Goma le va crea mănenilor un profil de indivizi versatili deopotrivă răzvrățiți și adaptați, de aiuri plini doldora de vitalitate. Ca un „boț de humă însuflețită” din codrii Orheiului, și el beneficiase din plin de roadele și abundența Manei, de patrimoniul de bogății spirituale ale locului și, mai ales, de neîmblânzită îndărătnicie a omului născut liber.

Arca lui Goma, de Aliona Grati

Nr	Item	Scor	Scor
1	<p>Răspunde, în enunțuri complete, la întrebările de mai jos:</p> <p>a) Unde este plasat cătunul Mana?</p> <hr/> <hr/> <p>b) De la cine își trage denumirea satul Mana conform legendei?</p> <hr/> <hr/> <p>c) În ce roman este creat profilul mănenilor?</p> <hr/> <hr/> <p>d) Câte straturi corespunzătoare epocilor și mentalităților are satul?</p> <hr/> <hr/>	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
2	<p>Numește două romane din literatura română, studiate în gimnaziu, specificând titlul exact și autorul.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
3	<p>Definește epitetul, aducând două exemple relevante.</p> <p>Definiția:</p> <hr/> <hr/> <p><i>Exemplul 1</i></p> <hr/> <p><i>Exemplul 2</i></p> <hr/>	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
4	<p>Rezumă, în limita de 65-70 de cuvinte, fragmentul subliniat (<i>Ca orice sat ... liber</i>).</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <p><i>Total cuvinte:</i></p>	L 0 1 2 3 4 5	L 0 1 2 3 4 5

5	<p>Extrage din articolul lexicografic al cuvântului loc informațiile solicitate:</p> <p>LOC ~uri <i>n.</i> 1) Punct sau porțiune determinată în spațiu. ◇ A lua ~ a se așeza. A-și face ~ a-și croi drum. A face (cuiva) ~ a se da la o parte pentru a trece sau a se așeza cineva. A ține ~ul a înlocui pe cineva. A umbla din ~ în ~ a umbla dintr-o parte în alta. Din capul ~ului de la început. A se opri în ~ a se opri brusc. A-i sta cuiva mintea în ~ a nu putea judeca; a rămâne buimac; a se buimăci. A-i veni inima la ~ a-i trece frica; a se liniști. A pune pe cineva la ~ul lui a pune pe cineva la punct. La un ~ împreună; laolaltă. Pe ~ a) pe aceeași porțiune de teren; b) acolo unde se află cineva sau ceva; c) imediat; îndată. A sta pe ~ a nu merge mai departe; a se opri. Peste tot ~ul în toate părțile; pretutindeni. Pe unele ~uri unde și unde; pe alocuri. A rămâne (sau a sta) ~ului a rămâne nemișcat; a se opri. A-și afla ~ul a se stabili undeva. A nu-și (mai) afla ~ul a nu avea astâmpăr; a fi agitat. A veni (sau a se duce, a trimite) la fața ~ului a veni (sau a se duce, a trimite) acolo unde s-a petrecut ceva. Pe ~ repaus! comandă militară în urma căreia soldatul ia o poziție liberă, rămânând însă nemișcat. A o lua (sau a porni) din ~ a pleca de undeva. 2) Bucată de pământ, rezervată special pentru ceva. ◇ ~ de casă teren pe care urmează să fie construită o casă. ~ de pășune bucată de pământ necultivat, unde sunt păscute vitele. 3) Întindere mare de pământ, având anumite caracteristici specifice; regiune; meleag; ținut. ~uri mlăștinoase. 4) Localitate, regiune, țară în care s-a născut cineva sau de unde își trage originea. ◇ (A fi) de ~ (sau din partea ~ului) (a fi) de baștină; a fi din regiunea dată. 5) Spațiu ocupat de cineva sau de ceva. ◇ ~ de muncă instituție sau întreprindere în care o persoană își desfășoară activitatea. 6) Funcție deținută de o persoană într-o instituție, întreprindere sau organizație; post; serviciu. ◇ Are un ~ bun are un serviciu bun. 7) Situație socială a unei persoane. 8) Situație favorabilă; moment potrivit; ocazie; prilej. ◇ A avea ~ a se întâmpla; a se produce. 9) Fragment într-o scriere unde a apărut o informație sau o relatare. 10): În ~ de... (sau în ~ul...) indică o înlocuire, o substituie. În ~ să... (sau de a...) indică opoziția între două idei. /<lat. <i>Locus</i> sursa: NODEX (2002)</p> <p>a) Numărul de sensuri ale substantivului <i>loc</i>, atestate în acest articol de dicționar: _____</p> <p>b) În textul propus, cuvântul <i>loc</i> este folosit cu sensurile:</p> <p>1. _____</p> <p>2. _____</p> <p>c) Sensul expresiei <i>a o lua din loc</i>:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>d) Etimologia (originea) cuvântului <i>loc</i>:</p> <p>_____</p> <p>e) Informațiile gramaticale incluse în articolul lexicografic al cuvântului <i>loc</i>:</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 3 4 5 6	L 0 1 2 3 4 5 6
---	---	--------------------------------------	--------------------------------------

6	<p>Exprimă-ți, în spațiul rezervat, atitudinea susținută de trei argumente în legătură cu necesitatea de a reveni periodic acasă, la baștină.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p>
7	<p>Scrie câte o expresie frazeologică ce conține cuvintele <i>inimă</i> și <i>mână</i>, explicând sensul lor.</p> <p><i>Inimă</i></p> <p>Expresia _____</p> <p>Explicația _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p><i>Mână</i></p> <p>Expresia _____</p> <p>Explicația _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p>
8	<p>Copiază enunțul, substituind cuvintele subliniate prin câte un sinonim potrivit contextului.</p> <p>De jur împrejur, <u>se înălțau</u> ca niște sulițe înfipite în cer stejari și fagi, goruni și carpeni, sorbi și frasini, jugaștri și alți arbori pictați <u>sălbatic</u> de mâna naturii, arbuști ce împrăștiau o umbră <u>ondulată</u>, păstrând <u>misterul</u> pădurilor primitive.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p>
9	<p>Citează o regulă de ortografie a adverbelor compuse, ilustrând-o cu două exemple.</p> <p>Regula:</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Exemplul 1:</p> <p>_____</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>L</p> <p>0</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>

	Exemplul 2: _____ _____		
10	<p>Rescrie aparte fiecare propoziție din fraza dată, subliniind cu o linie predicatele și elementele subordonatoare.</p> <p><i>Mai târziu, mănăstirea a fost mutată la Hirova, dar clopotnița ar fi rămas îngropată în pământul Manei, de neclintit, ca o pecete a locului, căci nimeni nu a putut să o urnească din adânc.</i></p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8
11	<p>Construiește un dialog din patru replici, ce ar putea avea loc între doi consăteni (băștinași) care s-au reîntâlnit după mai mulți ani.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
12	<p>Relatează, în spațiul rezervat, cum ai petrecut o zi la locul de baștină al părinților.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 3 4	L 0 1 2 3 4
5 puncte pentru corectitudinea tuturor secvențelor scrise Total 60 de puncte			